

V Bruseli 13. 12. 2019
COM(2019) 629 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**podľa článku 278a Colného kódexu Únie, pokiaľ ide o prokrok dosiahnutý vo vývoji
elektronických systémov stanovených v kódexe**

{SWD(2019) 434 final}

Obsah

1.	ÚVOD.....	2
2.	KONTEXT	2
3.	CELKOVÝ PREHĽAD POKROKU PRI ZAVÁDZANÍ ELEKTRONICKÝCH SYSTÉMOV PODĽA CKÚ.....	3
4.	ZÁVER.....	9

1. ÚVOD

Colný kódex Únie (ďalej len „CKÚ“)¹, ktorý je základným právnym rámcom pre colné predpisy a postupy na colnom území EÚ, predpisuje úplný prechod na prostredie bez dokladov v papierovej forme pre colné formality. Používanie elektronických systémov vo všetkej vzájomnej komunikácii medzi hospodárskymi subjektmi a colnými orgánmi znižuje administratívne náklady a byrokráciu a posilňuje úlohu colníctva pri podpore konkurencieschopnosti európskych podnikov. Automatizované procesy v elektronických systémoch zároveň umožňujú intenzívnejšiu spoluprácu medzi colnými orgánmi a interoperabilitu medzi rôznymi elektronickými systémami, čo by malo zabezpečiť lepšiu ochranu finančných a hospodárskych záujmov, ako aj väčšiu ochranu pred podvodmi, rizikami v oblasti bezpečnosti a ochrany a pred taktizovaním pri výbere miesta dovozu.

Na dosiahnutie tohto cieľa sa v CKÚ stanovuje, že Európska komisia a členské štáty musia zmodernizovať väčšinu existujúcich elektronických systémov, prepojiť niektoré z týchto systémov na transeurópskej úrovni a zaviesť viaceré nové systémy na dokončenie úplnej automatizácie colných režimov a formalít. V článku 280 CKÚ sa odkazuje na povinnosť vytvoriť pracovný program CKÚ² so zoznamom všetkých projektov a systémov podľa CKÚ a s plánovanými termínmi ich zavedenia. Celkovo sa v pracovnom programe CKÚ vymedzuje modernizácia alebo vytvorenie štrnástich transeurópskych systémov a troch čisto vnútroštátnych systémov.

V tejto prvej výročnej správe Komisie o pokroku vo vývoji elektronických systémov sa opisuje vývoj od nadobudnutia účinnosti CKÚ. Na tento účel sa správa opiera o pracovný program CKÚ, v ktorom je stanovený postupný a koherentný časový harmonogram zobrazujúci jednotlivé štádiá vývoja pre každý zo sedemnástich elektronických systémov a ktorý sa považuje za východisko pre vykazovanie dosiahnutého pokroku.

Projekty uvedené v pracovnom programe CKÚ sa dajú rozdeliť na tri kategórie systémov:

- i) jedenásť transeurópskych centrálnych systémov má vyvinúť alebo modernizovať Komisia (často si to vyžaduje aj vývoj alebo modernizáciu vnútroštátnych systémov členskými štátmi);
- ii) tri decentralizované transeurópske systémy má vyvinúť alebo modernizovať Komisia, majú však významnú vnútroštátnu zložku, ktorú majú zaviesť členské štáty, a
- iii) tri vnútroštátne systémy, ktoré musia vyvinúť alebo modernizovať samotné členské štáty.

V tejto správe sa analyzuje pokrok dosiahnutý pri všetkých troch typoch systémov a uvádzajú sa aj ciele, ktoré sa majú dosiahnuť v rámci každého projektu, architektúra projektu a prístup k plánovaniu. Na tomto základe sa v správe poukazuje na prípadné oneskorenia, ako aj na plánované opatrenia na ich zmiernenie. Celkové posúdenie pokroku dosiahnutého pri realizácii pracovného programu CKÚ je zhrnuté v záverečnom oddiele tejto správy.

2. KONTEXT

CKÚ nadobudol účinnosť 1. mája 2016 a bol v ňom stanovený počiatočný termín 31. december 2020 na postupné dokončenie práce, pokiaľ ide o prechod na nové IT systémy a ich uplatňovanie. V článku 278 CKÚ je stanovené, že existujúce elektronické systémy a papierové systémy sa môžu pri plnení colných formalít používať naďalej (takzvané

¹CKÚ bol prijatý 9. októbra 2013 ako nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013. Súvisiaci balík právnych predpisov pozostáva z týchto dokumentov: delegovaný akt CKÚ, vykonávací akt CKÚ, prechodný delegovaný akt CKÚ, vykonávací akt CKÚ o technických opatreniach a pracovný program CKÚ.

²Článok 280 CKÚ a vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2016/578, ktoré sa v súčasnosti aktualizuje.

„prechodné ustanovenia“), až kým nebudú príslušné nové alebo modernizované elektronické systémy, plánované podľa CKÚ, funkčné.

Rada a Európsky parlament prijali v prvej polovici roka 2019 nariadenie³, v ktorom sú stanovené nové lehoty do rokov 2020, 2022 a 2025 na ukončenie uplatňovania prechodného režimu, a preto príslušné elektronické systémy musia byť zavedené v týchto lehotách. Podľa článku 278a musí Európska komisia predkladať výročnú správu o pokroku pri zavádzaní chýbajúcich systémov.

Keďže prvá výročná správa má byť predložená do 31. decembra 2019, Komisia sa rozhodla získať informácie o pokroku v tejto oblasti **na základe: 1. správ, ktoré musia členské štáty predkladať dvakrát ročne, a 2. prieskumu, ktorý sa realizuje medzi útvarmi Komisie a medzi členskými štátmi.** V prieskume mali adresáti uvádzať všetky známe oneskorenia v plánovacích harmonogramoch pre elektronické systémy. Vnútroštátne plány, ako aj informácie o pokroku z prieskumu adresovaného členským štátom odrážajú predovšetkým situáciu na konci júna 2019. Údaje získané z prieskumu sú jednak kvantitatívne v podobe dodržaných alebo nedodržaných lehôt a splnených alebo nesplnených čiastkových cieľov, jednak kvalitatívne v podobe podrobného opisu existujúcich problémov, predpokladaných rizík a odhadovanej zložitosti projektov.

3. CELKOVÝ PREHĽAD POKROKU PRI ZAVÁDZANÍ ELEKTRONICKÝCH SYSTÉMOV PODĽA CKÚ

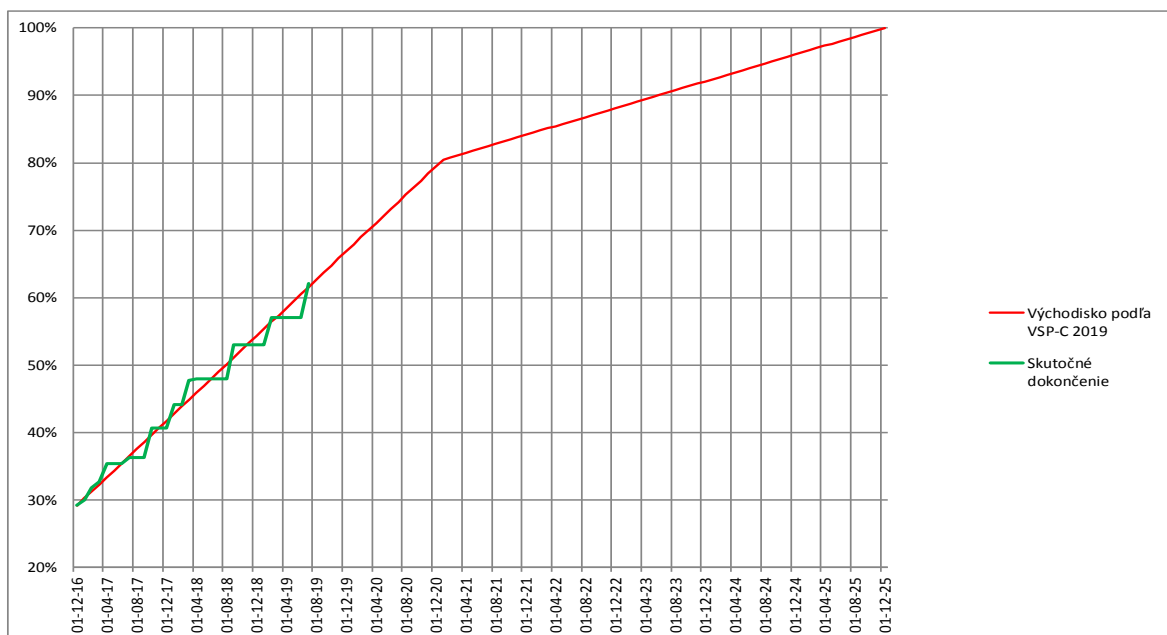
Práca pri vývoji systémov IT pozostáva z viacerých fáz. Ako prvé sa pripraví zdôvodnenie projektu, ktoré obsahuje opodstatnenie projektu a stanovuje rozpočtové požiadavky. Zdôvodnenie projektu spravidla zahŕňa kontext prípadu, opis problému, opis a rozsah projektu, možné alternatívne riešenia, náklady a časový plán. Potom sa vypracuje výhľadový dokument, ktorý poskytuje podrobnejšie informácie, pokiaľ ide o zadefinovanie projektu z hľadiska architektúry, nákladov, času a rizika, ako aj informácie o čiastkových cieľoch, výsledkoch a organizácii projektu. Následne sa použije modelovanie pracovného postupu, v rámci ktorého sa pracovné postupy z právnych predpisov graficky znázornia v tokoch alebo modeloch pracovných postupov, s cieľom pomôcť pri vypracovaní funkčných špecifikácií pre dané systémy. Prínosom grafického znázornenia modelov pracovných postupov je umožnenie spoločného výkladu a analýzy. V tomto kontexte sa vypracúvajú technické špecifikácie, ktoré podrobnejšie určujú, ako bude systém vybudovaný, aká architektúra sa použije, aké správy majú podávať hospodárske subjekty, rozhrania s inými systémami, plány skúšok atď.

Zástupcovia Komisie a členských štátov sa pravidelne stretávajú, aby zadefinovali a dohodli túto projektovú dokumentáciu pre každý transeurópsky systém, pričom súčasťou tohto procesu sú systematické konzultácie s obchodnou komunitou prostredníctvom kontaktnej skupiny pre obchod. Veľkou výzvou je zabezpečiť, aby existujúce systémy naďalej hladko fungovali, kým sa nové systémy vyvíjajú, a zabezpečiť hladký IT prechod z existujúcich systémov na modernizované systémy. Je to absolútne nutné preto, aby neboli prerušené obchodné a colné operácie.

Komisia úspešne zmodernizovala alebo zaviedla šesť centrálnych systémov a ďalšie dva centrálné systémy dokončí do 31. decembra 2020. Do konca roka 2020 teda Komisia celkovo dokončí osem zo štrnástich transeurópskych systémov, za ktoré zodpovedá. Zostávajúcich šesť transeurópskych projektov, z ktorých tri sú decentralizované a obsahujú významné zložky, ktoré majú realizovať členské štáty, je na dobrej ceste k dodržaniu lehôt dohodnutých v kontexte CKÚ, pracovného programu CKÚ a viacročného strategického plánu pre colníctvo

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/632 zo 17. apríla 2019, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 952/2013 s cieľom predĺžiť prechodné používanie iných prostriedkov ako technik elektronického spracovania údajov stanovených v Colnom kódexe Únie (Ú. v. EÚ L 111, 25.4.2019, s. 54 – 58).

(ďalej len „VSP-C“) z roku 2019. Činnosti, ktoré dosiaľ Komisia vykonala, predstavujú 62 % z jej prác na vývoji systémov do roku 2025, ako je znázornené na nasledujúcom grafe.

Obrázok 1: Percentuálny podiel splnených úloh Komisie pri realizácii pracovného programu CKÚ

Členské štáty musia do roku 2022 dokončiť modernizáciu svojich troch vnútroštátnych systémov, popri vývozných zložkách vnútroštátneho systému pre osobitné colné režimy, ktorá je úzko prepojená s transeurópskym automatizovaným systémom vývozu, a preto by mala byť zavedená súčasne s týmto systémom.

Dokončených bolo týchto šesť transeurópskych centrálnych systémov (nových a zmodernizovaných):

- **Systém registrovaných vývozcov podľa CKÚ – REX** (nový): tento systém sprístupňuje aktuálne informácie o registrovaných vývozcoch usadených v krajinách systému všeobecných colných preferencií (VSP) (v krajinách, ktoré využívajú všeobecný systém preferencií EÚ poskytujúci zvýhodnený prístup na trh EÚ), ako aj o subjektoch Európskej únie vyvážajúcich do krajín VSP a určitých ďalších krajín. Prvá fáza systému, REX1, bola zavedená v roku 2015, dokonca ešte pred nadobudnutím účinnosti CKÚ, a kompletný systém, REX2, bol úspešne zavedený v roku 2018.
- **Rozhodnutia colných orgánov podľa CKÚ – CDS** (nový): cieľom tohto systému je v celej Únii zharmonizovať procesy vydávania rozhodnutí colných orgánov týkajúcich sa uplatňovania colných predpisov tým, že sa umožní elektronické podávanie žiadostí prostredníctvom Európskeho colného portálu pre obchodníkov, uľahčia sa konzultácie medzi colnými orgánmi počas obdobia vydávania rozhodnutí, ako aj riadenie schvaľovacieho procesu. Tento systém bol úspešne zavedený v roku 2017.
- **Priamy prístup obchodníkov k európskym informačným systémom – UUM-DS** (jednotná správa používateľov a digitálneho podpisu) (nový): cieľom tohto systému je poskytnúť technický prostriedok, ktorý umožní autentifikovať hospodárske subjekty a riadiť ich ako používateľov a umožní celouňijne harmonizovaným spôsobom implementovať priamy prístup obchodníkov k rôznym elektronickým colným systémom stanoveným v CKÚ. Tento systém bol úspešne zavedený v roku 2017.

- **Modernizácia systému registrácie a identifikácie hospodárskych subjektov podľa CKÚ – EORI (modernizácia):** cieľom je mierna modernizácia existujúceho systému, ktorý umožňuje registráciu a identifikáciu hospodárskych subjektov Únie a osôb z tretích krajín pôsobiacich v colných záležitostiach v Únii. Táto modernizácia existujúceho systému **bola úspešne zavedená v roku 2018.**
- **Surveillance 3 podľa CKÚ – SURV3 (modernizácia):** cieľom je modernizovať existujúcu databázu, v ktorej sa zaznamenávajú a centralizujú všetky obchodné údaje EÚ (dovoz a vývoz) každodenne poskytované vnútroštátnymi colnými orgánmi, aby sa zosúladiť s požiadavkami CKÚ. Táto modernizácia existujúceho systému **bola úspešne zavedená v októbri 2018.** Úplná realizácia tohto projektu si však vyžaduje zavedenie modernizovaného systému dovozu a vývozu v členských štátoch (pozri ďalšie projekty).
- **Závazná informácia o nomenklatúrnom zatriedení tovaru podľa CKÚ – ZINZ (modernizácia):** cieľom je zosúladiť dávno zriadenú databázu obsahujúcu všetky záväzné informácie o nomenklatúrnom zatriedení tovaru, ktoré boli vydané colnými orgánmi členských štátov, s pravidlami CKÚ. Kroky 1 a 2 boli dokončené v októbri 2017. V druhej fáze došlo k oneskoreniu o dva štvrtroky počas fázy rozpracúvania. Celkové plánovanie však naďalej zodpovedalo cieľu a systém EZINZ zosúladený s CKÚ **bol dokončený v októbri 2019.** To zahŕňalo aj vytvorenie prístupu k tomuto systému prostredníctvom colného portálu EÚ pre obchodníkov.

Dva transeurópske centrálné systémy, ktoré by podľa článku 278 ods. 1 CKÚ mali byť dokončené do 31. decembra 2020, sú:

- **Schválené hospodárske subjekty podľa CKÚ – AEO (modernizácia):** cieľom je zlepšiť pracovné procesy týkajúce sa žiadostí a povolení v procese udeľovania statusu AEO pri zohľadnení legislatívnych zmien v rámci CKÚ. Fáza 1 bola dokončená 5. marca 2018 a prvá časť fázy 2 bola dokončená 1. októbra 2019 vrátane nových požiadaviek CKÚ, pokiaľ ide o elektronické podávanie žiadostí cez colný portál EÚ pre obchodníkov a o zmeny týkajúce sa procesu vydávania rozhodnutí. Druhá časť fázy 2 (následné postupy) **je plánovaná na 16. decembra 2019.**
- **Informačné hárky pre osobitné colné režimy podľa CKÚ – INF (nový):** vývoj nového systému na podporu a racionalizáciu procesov správy údajov a elektronickej manipulácie s údajmi, ako sa vyžaduje v súvislosti s colnou formalitou známou ako osobitné colné režimy. Technické špecifikácie boli dokončené 30. júna 2018. Neboli zistené žiadne riziká pre **zavedenie systému do 1. júna 2020.**

Tri systémy členských štátov, ktoré majú byť podľa článku 278 ods. 2 CKÚ zavedené do 31. decembra 2022, sú tieto:

- **Oznámenie o príchode (NA), Oznámenie o predložení tovaru (PN) a Dočasné uskladnenie (TS) podľa CKÚ (modernizácia):** definovanie automatizácie procesov na vnútroštátnej úrovni, pokiaľ ide o oznámenie o príchode dopravného prostriedku, predloženie tovaru a vyhlásenia na dočasné uskladnenie, podľa opisu v CKÚ, a podpora harmonizácie naprieč všetkými členskými štátmi, pokiaľ ide o výmenu údajov medzi obchodníkmi a colnými orgánmi. Belgicko založilo iniciatívu spolupráce s 12 ďalšími členskými štátmi, ktoré prejavili záujem, s cieľom pripraviť špecifikácie. Tím expertov, spolufinancovaný z programu Colníctvo 2020, bude naďalej dodávať príslušnú technickú dokumentáciu. Zatiaľ nedošlo k žiadnym oneskoreniam. Na riziko oneskorenia však upozornili viaceré členské štáty vo svojich informáciách o národných plánoch a dosiahnutom pokroku.

- **Vnútroštátne systémy dovozu podľa CKÚ – NIS** (modernizácia): cieľom je implementácia všetkých procesov a požiadaviek na údaje vyplývajúcich z CKÚ, ktoré sa týkajú dovozu. Členské štáty musia ako prvý krok k dokončeniu týchto systémov vypracovať technické špecifikácie na svojej úrovni. Informovali Komisiu, že práce na týchto špecifikáciách prebiehajú a mali by byť dokončené v rôznych lehotách až do 1. júla 2021. Zatiaľ neboli hlásené žiadne oneskorenia, pokiaľ ide o lehotu do roku 2022.
- **Osobitné colné režimy podľa CKÚ – SP** (modernizácia): cieľom je harmonizácia a uľahčenie osobitných colných režimov (colné uskladňovanie, konečné použitie, dočasné použitie a aktívny a pasívny zušľacht'ovací styk). Členské štáty budú musieť zaviesť do svojich vnútroštátnych systémov všetky zmeny v rámci CKÚ vyžadované pre tieto osobitné colné režimy. Prvá (vývozná) zložka systému SP bude zavedená v súlade s vnútroštátnym projektom Automatizovaný systém vývozu (AES) podľa CKÚ a ako jeho súčasť (s lehotou do roku 2025), zatiaľ čo druhá (dovozná) zložka bude súčasťou modernizácie vnútroštátnych systémov dovozu (s lehotou do roku 2022). Päť členských štátov začalo pracovať na technických špecifikáciách pre zložku 1. Päť členských štátov dokončilo technické špecifikácie pre zložku 2, zatiaľ čo ďalších osem na nich ešte pracuje. Nové funkcie, nová štruktúra údajov a prechodné obdobie, to všetko prispieva k zložitosti tohto projektu. Okrem toho môžu vzniknúť oneskorenia v dôsledku vzájomných závislostí s projektom AES a modernizáciou vnútroštátnych systémov dovozu. Zatiaľ sa neprejavili žiadne riziká a prvá lehota je teraz stanovená do roku 2022.

Šesť transeurópskych projektov so špecifickou architektúrou, ktoré si vyžadujú v niektorých prípadoch kombináciu centrálnych a vnútroštátnych zložiek alebo prepojenie na vnútroštátny systém a niekedy pozostávajú z viacerých fáz alebo zložiek projektu a ktoré majú byť podľa článku 278 ods. 3 CKÚ zavedené do 31. decembra 2025, tvoria:

- **Riadenie záruk podľa CKÚ – GUM** (nový): cieľom tohto systému je pridelovanie a riadenie celkových colných záruk v reálnom čase v celej EÚ, ktoré obchodníci skladajú, ak existuje riziko, že clá by sa nemuseli zaplatiť. Dokončenie technických špecifikácií je plánované do 30. septembra 2022 pre zložku 1 projektu, ktorá súvisí s *transeurópskym systémom GUM*, a do 30. novembra 2024 pre zložku 2 projektu, ktorá súvisí s *vnútroštátnym systémom riadenia záruk*. Projekt sa nedávno začal.
- **Modernizácia systému kontroly dovozu podľa CKÚ – ICS 2** (modernizácia): cieľom je posilnenie bezpečnosti a ochrany dodávateľského reťazca prostredníctvom zlepšenia kvality údajov, archivovania údajov, dostupnosti údajov a výmeny údajov vo vzťahu k oznámeniam pred príchodom („predbežné colné vyhlásenia o vstupe“) a súvisiacim informáciám týkajúcim sa rizík a kontroly. Technické špecifikácie boli dokončené 30. júna 2018, takže práca pokračuje a nie sú hlásené žiadne riziká oneskorenia. Projekt bude dodaný v troch častiach, čo umožní realizovateľný prechod podľa spôsobu dopravy.
- **Dôkaz o statuse Únie podľa CKÚ – PoUS** (nový): tento systém bude slúžiť na uchovávanie, správu a vyhľadávanie vyhlásení, ktoré poskytujú obchodníci na preukázanie statusu Únie, pokiaľ ide o ich tovar. Tento projekt môže byť zavedený centrálnou alebo vnútroštátnou, ale mnohé členské štáty výslovne vyjadrili zámer používať centrálny systém vyvinutý Európskou komisiou. Vzhľadom na vzájomnú závislosť medzi zavedením colného zoznamu tovaru podľa CKÚ ako dôkazu o statuse Únie a implementáciou európskej jednotnej námornej platformy má projekt dve fázy, aby sa predišlo nezrovnalostiam a znížili riziká. Členské štáty, ktoré uprednostňujú zavedenie zložky systému vnútroštátne, hlásili, že vzhľadom na počiatočné štádium projektu je ťažké predpovedať, či pri zavádzaní dodržia časový plán uvedený v pracovnom programe.
- **Centralizované colné konanie pre dovoz podľa CKÚ – CCI** (nový): cieľom tohto systému je koordinovať spracovávanie colných vyhlásení a povoľovanie prepúšťania tovaru medzi príslušnými colnými úradmi, aby hospodárske subjekty mohli centralizovať svoje konania s colnými orgánmi. Systém bude založený na nových vnútroštátnych

systémoch dovozu a umožní automatické fungovanie procesu centralizovaného colného konania na európskej úrovni. Funkčné špecifikácie pre fázu 1 systému CCI boli schválené v marci 2019, a projekt tak pokračuje podľa plánu. Technické špecifikácie by mali byť dokončené do 30. septembra 2020 pre fázu 1 a do 30. júna 2022 pre fázu 2.

- **Nový počítačový tranzitný systém podľa CKÚ – NCTS** (modernizácia): nový počítačový tranzitný systém uvádza existujúci tranzitný systém Únie a spoločný tranzitný systém do súladu s novými požiadavkami CKÚ, zabezpečuje zosúladienie výmen informácií s požiadavkami na údaje podľa CKÚ a modernizáciu a vývoj rozhraní s ostatnými systémami. V prípade *fázy 5 NCTS* sa zatiaľ neprejavili žiadne oneskorenia, pričom technické špecifikácie boli dokončené v decembri 2019 a projekt v súčasnosti napreduje podľa plánu. Plánom je dokončiť zdôvodnenie projektu pre *fázu 6 NCTS* (prepojenie s ostatnými systémami) v roku 2020.
- **Automatizovaný systém vývozu podľa CKÚ – AES** (modernizácia existujúceho transeurópskeho systému, ako aj existujúcich vnútroštátnych systémov vývozu): cieľom je splnenie požiadaviek CKÚ na vývoz a výstup tovaru. Projekt súvisiaci s *transeurópskym systémom AES* (zložka 1 projektu) zahŕňa zavedenie zjednodušenia podľa CKÚ poskytovaných obchodníkom na uľahčenie vývozu tovaru pre európske spoločnosti, napríklad pokiaľ ide o centralizované colné konanie, ako aj zavedenie povinností podľa CKÚ týkajúcich sa lepšieho monitorovania tovaru, ktorý opúšťa colné územie EÚ, s cieľom predchádzať podvodom. Zatiaľ sa neprejavili žiadne oneskorenia, technické špecifikácie pre zložku 1 (transeurópsky systém AES) boli dokončené v decembri 2019 a práca na projekte v súčasnosti napreduje podľa plánu. Technické špecifikácie pre zložku 2 projektu, pokiaľ ide o *modernizáciu vnútroštátnych systémov vývozu*, by mali byť dokončené do 1. septembra 2022. Členské štáty by mali dokončiť vývoznú zložku svojich systémov pre osobitné colné režimy (pozri vyššie) v rovnakom čase ako systém AES.

Riziká oneskorenia

V roku 2018 sa Európsky dvor audítorov vo svojej osobitnej správe č. 26⁴ venoval dôvodom oneskorenia pri zavádzaní elektronických systémov podľa CKÚ. Zdôraznil, že príčinou oneskorenia bolo viacero faktorov, a to najmä: meniaci sa rozsah projektu, nedostatočné zdroje vyčlenené EÚ a členskými štátmi a zdĺhavý proces rozhodovania v dôsledku viacúrovňovej štruktúry riadenia. Dvor audítorov tiež poznamenal, že Komisia nepodávala náležité správy o oneskoreniach a že ciele a spôsoby podávania správ v rámci programu Colníctvo 2020 neboli vhodné na monitorovanie plnenia cieľov. Komisia a členské štáty medzitým podnikli dôležité kroky na zlepšenie dohľadu nad plnením cieľov a nad výsledkami a sú preto teraz v lepšej pozícii, aby mohli predchádzať rizikám ďalších oneskorení pri vykonávaní pracovného programu CKÚ a zabezpečiť opatrenia v reakcii na odporúčania uvedené v osobitnej správe.

Vo všeobecnosti je potrebné mať na pamäti, že akékoľvek nové politické iniciatívy prijaté odteraz do roku 2025, ktoré stanovujú povinnosti pre colné systémy, by znamenali riziko oneskorenia pri dokončovaní elektronických systémov podľa CKÚ oproti príslušným lehotám. Svet sa rýchlo mení a kľúčový význam, napríklad z dôvodov bezpečnosti a ochrany, môže nadobudnúť požiadavka, aby colné orgány plnili dodatočné úlohy na hraniciach EÚ. Takéto nové úlohy si však môžu vyžadovať ďalšie zmeny elektronických systémov.

Pokiaľ ide o uvedený prieskum, **kľúčovým zistením sú spoločné rysy ťažkostí a oneskorení v členských štátoch v dôsledku ich nedostatočných zdrojov a zložitosti projektov CKÚ.** Značný počet členských štátov hlásil nedostatočnú vnútroštátnu prípravu, pokiaľ ide o riadenie projektov. Existujú prípady, keď ešte nebolo vyhodnotené obstarávanie pre žiadny z projektov a v niektorých prípadoch ešte neboli k projektom pridelení vnútroštátni manažéri projektov. Členské štáty poukázali

⁴ Európsky dvor audítorov (2018): *Sled oneskorení pri vytváraní colných IT systémov: čo ich spôsobilo?*

na nedostatok ľudských zdrojov ako na osobitné riziko pre úspešné a včasné vykonávanie projektov. Problém ľudských zdrojov sa pozoruje nielen v kvantitatívnom zmysle, ale aj v kvalitatívnom, keďže niektoré členské štáty uvádzajú, že ich zamestnanci nemajú požadované odborné znalosti v colnej oblasti.

Viacere členské štáty navyše vyjadrili svoje **znepokojenie z pociťovanej nestability spoločných požiadaviek na údaje, ktoré sa majú využívať na účely elektronických systémov**. Tieto spoločné požiadavky na údaje sú stanovené v prílohe B⁵ k balíku delegovaného aktu CKÚ (DA CKÚ). Počas vývoja niektorých transeurópskych systémov sa ukázalo, že v niektorých prípadoch nemohla byť príloha B uplatňovaná z hľadiska funkčných potrieb alebo mohla byť uplatňovaná iba s neprimeranými nákladmi. Napríklad v kontexte systému ICS2 bolo potrebné vložiť do prílohy B doplnujúce stĺpce, aby tam boli uvedené všetky súbory údajov, ktoré môžu existovať v rámci systému ICS2. To viedlo k revízii prílohy B, aby bola zosúladená s funkčnými a technickými špecifikáciami pre transeurópske systémy a aby sa zabezpečila harmonizácia naprieč systémami, ako to požadujú členské štáty a obchodná komunita. Táto revízia bude mať prirodzene vplyv na vnútroštátne systémy, napriek vyvinutému spoločnému úsiliu, aby bol vplyv na tieto systémy minimálny. Z toho sú sklamané členské štáty, ktoré pokročili vo vývoji svojich vnútroštátnych systémov, a to napriek skutočnosti, že revízia prílohy B je vo všeobecnosti oceňovaná.

Predpokladá sa, že dohoda s členskými štátmi o revidovanej prílohe B bude dosiahnutá do konca roku 2019 a súvisiace právne predpisy budú potom prijaté v roku 2020. Členské štáty sú však znepokojené tým, že táto nestabilita negatívne ovplyvňuje ich vnútroštátne plánovacie úsilie. Konkrétne sa zhodujú v tom, že časté pridávanie nových povinností a termínov prostredníctvom aktualizácií pracovného programu CKÚ ohrozuje ich schopnosť prenášať spoločné požiadavky na údaje do ich vnútroštátnych systémov. Treba však poznamenať, že súčasná revízia pracovného programu CKÚ sa stala nevyhnutnou, aby bolo možné riadne vykonávať zmenený článok 278 CKÚ. Zmena článku 278 CKÚ je výsledkom kompromisu dosiahnutého medzi Európskym parlamentom, Radou a Komisiou. Uplatniteľnosť rozličných stĺpcov prílohy B k delegovanému aktu CKÚ je spojená s lehotami zavádzania elektronických systémov vymedzenými v pracovnom programe CKÚ.

Ďalšia obava, ktorú členské štáty vyjadrili, je **vzniknutá nestabilita a ťažkosti s plánovaním v dôsledku prebiehajúcich cyklov revízií obchodnej a IT dokumentácie**. Tieto cykly revízií (keď dokumenty prechádzajú opakovanými aktualizáciami na základe vstupov od expertov) sú potrebné na zabezpečenie spoločného výkladu a zavádzania systémov. V niektorých prípadoch sú členské štáty závislé od dokončenia projektovej dokumentácie, a preto pre niektoré projekty nemajú vypracovanú žiadnu formu vnútroštátneho plánovania. Hoci mnohé členské štáty vyjadrujú ochotu prijímať zmierňujúce opatrenia na zabezpečenie dodržiavania termínov plánovania stanovených v pracovnom programe CKÚ, ich postupy posudzovania vplyvu sú dlhé a komplikované a brzdia ich úsilie.

Členské štáty hlásili, že pracujú na základe **agilného prístupu („Agile“)**⁶, ktorý im umožňuje flexibilitu. Taký prístup však znamená, že niektoré projekty sú v tom istom čase plánované iba na šesť štvrtrokov dopredu. Tieto členské štáty preto stále nemajú presný prehľad o svojej schopnosti dodržať cieľové lehoty zavádzania niektorých systémov.

A napokon sa objavujú aj nové problémy, ktoré si budú vyžadovať novú colnú politiku, zavedenie právnych a IT opatrení, niekedy naliehavých, a často ohrozia už dohodnuté plánovacie schémy pre vykonávanie pracovného programu CKÚ (napr. elektronický obchod atď.).

Na záver sa konštatuje, že v súčasnosti nebolo zistené žiadne vážne riziko týkajúce sa lehoty na dokončenie zavádzania systémov podľa CKÚ do konca roku 2025. Napriek tomu musia IT tímy Komisie a colných správ členských štátov dostať primerané zdroje na zmiernenie existujúcich

⁵ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2015/2446 z 28. júla 2015, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013, pokiaľ ide o podrobné pravidlá, ktorými sa bližšie určujú niektoré ustanovenia Colného kódexu Únie (Ú. v. EÚ L 343, 29.12.2015, s. 1).

⁶ Metóda riadenia projektov, ktorá sa používa najmä pri vývoji softvéru a ktorú charakterizuje rozdeľovanie úloh na krátke fázy práce a časté prehodnocovanie a úpravy plánov.

vysokých rizík nedodržania lehôt pre niektoré systémy, predovšetkým pokiaľ ide o vnútroštátne systémy. Je potrebné zabezpečiť vhodných stálych zamestnancov v IT tímoch na riadenie projektov a finančné zdroje v súčasnom programe Colníctvo 2020 a v budúcom nástupníckom programe na zabezpečenie dodávok od externých partnerov. Takisto je potrebné vyhnúť sa nekontrolovanej zmene rozsahu a novým právnym predpisom s vplyvom na colné systémy pred koncom roka 2023. Ak sa tieto opatrenia zavedú podľa odporúčaní v správe Európskeho dvora audítorov, úroveň rizika by mala byť primerane pod kontrolou.

Zmierňujúce opatrenia

Prehľad ukazovateľov viacročného strategického plánu pre colníctvo (VSP-C) sa používa ako nástroj na sledovanie pokroku a informačný nástroj, pokiaľ ide o pokrok zo strany Komisie. Východiskom pre čiastkové ciele prehľadu ukazovateľov je plán VSP-C 2019 a pracovný program CKÚ z roku 2019. Prehľad ukazovateľov sa každý štvrtý rok prezentuje členským štátom (Koordinačná skupina pre elektronické colníctvo) a obchodnej komunite (kontaktná skupina pre obchod).

Komisia teraz nielen monitoruje pokrok dosiahnutý vo vzťahu k hlavným čiastkovým cieľom projektu, ako sú stanovené v pracovnom programe CKÚ a v pláne VSP-C, ale tiež určuje konkrétne priebežné čiastkové ciele pre každý projekt (napr. čiastkové ciele, podľa ktorých mali všetky členské štáty dokončiť testovanie zhody). Takéto podrobnejšie monitorovanie je potrebné, aby bolo zavádzanie decentralizovaných transeurópskych systémov zvládnuteľné a aby sa zabránilo dodatočným nákladom na prevádzkovanie starých a nových systémov v prípade rozšíreného časového okna na zavádzanie nových systémov. Keďže tieto základné transeurópske systémy so svojou decentralizovanou architektúrou budú úspešné, iba ak všetky členské štáty prejdú do nového prostredia, Komisia vyzvala členské štáty, aby s prechodom na nové systémy nečakali do konca časového okna na ich zavádzanie. Od roku 2020 bude prebiehať **„štvrt'ročný monitorovací program národných správ“** pre transeurópske systémy AES a NCTS s kľúčovými ukazovateľmi výkonnosti s cieľom pravidelne merať dosiahnutý pokrok a upozorňovať v značnom predstihu na možný vznik problémov.

Ako ďalšie sprievodné opatrenie Komisia začiatkom roku 2020 zavedie **„Koordinačný program národných správ“** na podporu členských štátov pri vývoji a zavádzaní vnútroštátnych zložiek pre transeurópske systémy. Program sa bude zameriavať osobitne na tieto systémy, pretože členské štáty sa v rokoch 2016 až 2017 zhodli, že systémy dovozu, tranzitu a vývozu sú základné systémy a mali by sa považovať za hlavné priority pri zavádzaní. Keďže viaceré členské štáty posunuli svoju prácu týkajúcu sa prechodu na vnútroštátne systémy a zložky súvisiace s colnými režimami dovoz, tranzit a vývoz na úplný koniec časových okien zavádzania, existuje riziko, že nepočítali s dostatočným časom na testovanie a finalizáciu zavádzania podľa spoločných špecifikácií a politiky prechodu na nové IT systémy. Keďže transeurópske systémy budú riadne fungovať, iba ak sa zapoja všetky členské štáty, problémy alebo oneskorenia pri vnútroštátnom zavádzaní budú mať vplyv aj na úrovni transeurópskeho systému a ohrozia jeho včasné dokončenie.

Komisia navyše na základe spätnej väzby od členských štátov už identifikovala riziko týkajúce sa plánovaného dokončenia vnútroštátnych systémov do roku 2022, predovšetkým pokiaľ ide o oblasť vstupu tovaru a dovozu, čo by malo negatívny vplyv na dokončenie systému CCI.

Uvedené programy pomôžu riadiť proces prechodu na nové IT systémy od roku 2020, keďže zahŕňajú špecializovanú asistenčnú službu, webové semináre, bilaterálne návštevy, odbornú prípravu, opatrenia v reakcii na skúšky zhody, štvrt'ročné podávanie správ o dosiahnutom pokroku, riadenie poskytovania služieb atď. Členské štáty a Komisia musia byť dobre pripravení na výzvy, ktoré ich čakajú.

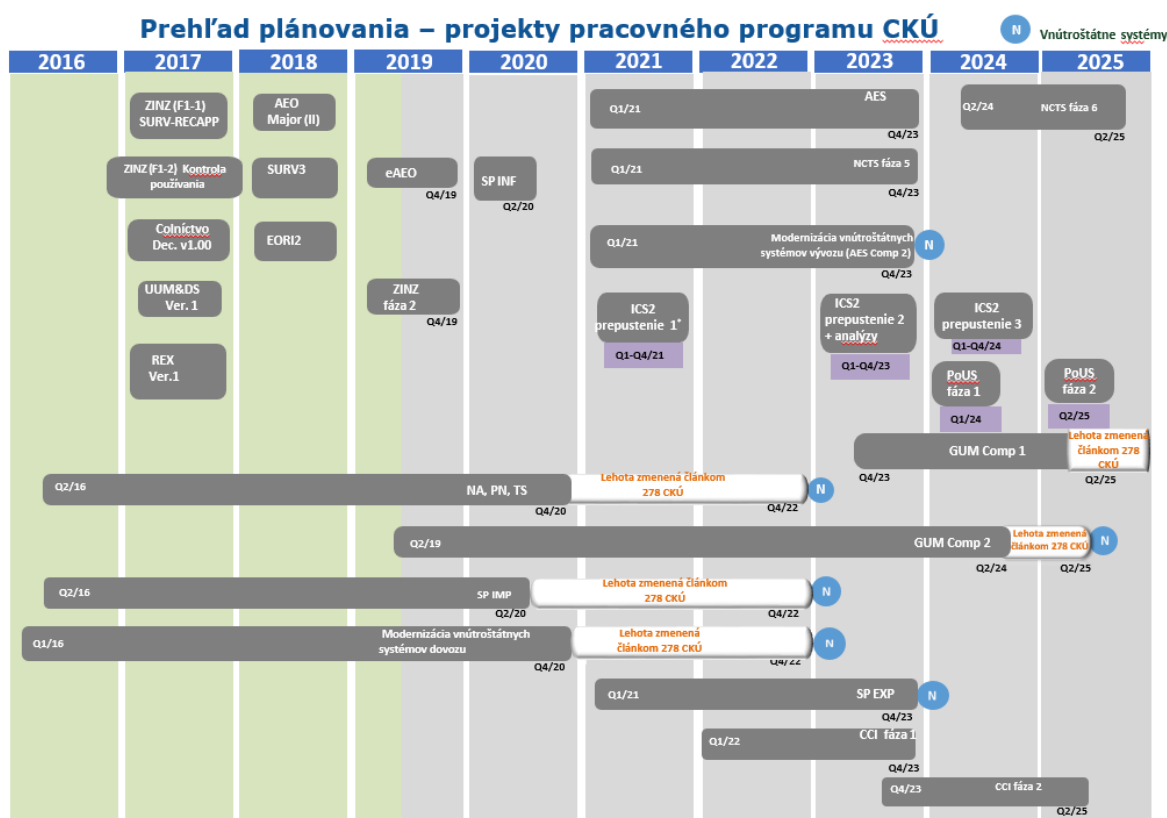
Očakáva sa, že výstup z týchto programov prinesie cenné informácie o dosiahnutom pokroku a bude použitý pri budúcich výročných správach o pokroku. Poskytne podrobné informácie o dosiahnutom pokroku za každý projekt a každý členský štát.

4. ZÁVER

Na záver sa konštatuje, že Komisia a členské štáty zjavne **čelia problémom** pri zabezpečovaní úplného zavedenia elektronických systémov podľa CKÚ v príslušných lehotách. V členských štátoch existujú problémy so zdrojmi, systémy sú komplikované a vzájomne prepojené a musí byť zabezpečený hladký prechod od existujúcich systémov k modernizovaným, aby bol dosah na obchod minimálny.

Je však tiež zrejmé, že **sa dosahuje hmatateľný pokrok**. Zavedený bol už **značný počet elektronických systémov** a tie sú v súčasnosti plne funkčné.

Na zostávajúcich systémoch sa zväčša **pracuje** a ich dokončenie sa **plánuje v období 2020 až 2025** v súlade s plánovaním projektov definovaným v pracovnom programe CKÚ. Súhrnný prehľad plánovania a dosiahnutého pokroku je znázornený na obrázku 2.

Obrázok 2: Plánovanie projektov z pracovného programu CKÚ

Pokiaľ ide o tieto zostávajúce systémy, aj keď na úrovni členských štátov boli zdôraznené viaceré problémy, v čase písania tejto správy neboli zaznamenané **žiadne kritické riziká**. Komisia a členské štáty budú pokračovať vo svojich pravidelných stretnutiach, **aby riadili a monitorovali projekty** prostredníctvom prehľadov ukazovateľov VSP-C a prostredníctvom posilnených požiadaviek na plánovanie a podávanie správ o dosiahnutom pokroku pri vykonávaní pracovného programu CKÚ. Komisia a členské štáty budú takisto pokračovať v práci na vypracúvaní a vývoji zostávajúcich transeurópskych systémov, pokiaľ ide o zdôvodnenia projektov a výhľadové dokumenty, ako aj na príprave funkčných a technických špecifikácií (vrátane prechodných technických špecifikácií v niektorých prípadoch) ako základu pre zavádzanie systémov.

Komisia plánuje na začiatok roka 2020 **dodatočné zmierňujúce opatrenia** vo forme koordinačného programu na pomoc členským štátom, predovšetkým pri zavádzaní ich zložiek systémov AES a NCTS, a monitorovací program na posudzovanie pokroku, ktorý dosiahnu v tejto oblasti. Komisia je presvedčená, že s týmito riadiacimi nástrojmi má k dispozícii primerané mechanizmy, aby čelila

nadchádzajúcim dynamickým výzvam. Mnohé členské štáty vyjadrili svoju ochotu prijať zmierňujúce opatrenia, aby zabezpečili dodržanie termínov plánovania stanovených v pracovnom programe CKÚ.

Podrobnejšie informácie o plánovaní a stave každého projektu sú uvedené v **pracovnom dokumente útvarov Komisie zverejnenom spolu s touto správou**.